

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 15/2006 rd

Justitiekanslerns i statsrådet berättelse om justitiekanslerns ämbetsåtgärder och iakttagelser om hur lagstiftningen har följts för år 2005

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2006 justitiekanslerns i statsrådet berättelse om justitiekanslerns ämbetsåtgärder och iakttagelser om hur lagstiftningen har följts för år 2005 (B 15/2006 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- justitiekanslern i statsrådet Paavo Nikula, biträdande justitiekansler Jaakko Jonkka och kanslichef Nils Wirtanen, Justitiekanslersämbetet
- assistent Juha Lavapuro
- juris licentiat Maija Sakslin
- doktor i förvaltningsvetenskaper, docent Jukka Viljanen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Justitiekanslerns berättelse för år 2005 är i stort sett uppbyggd på samma sätt som berättelserna från tidigare år. Till skillnad från tidigare berättelser behandlas dock laglighetskontrollen av statsförvaltningen i ett enda avsnitt. Det är uppdelat enligt ministeriernas ansvarsområden. Berättelsen innehåller en allmän översikt över justitiekanslersämbetets verksamhet samt avsnitt om justitiekanslern i statsrådet, de grundläggande och de mänskliga rättigheterna, laglighetsövervakningen och övervakningen av advokatväsendet. Där återges också justitiekanslerns och biträdande justitiekanslerns viktigaste avgöranden samt statistik över verksamheten vid justitiekanslersämbetet.

De flesta ärenden som justitiekanslersämbetet behandlar är klagomål. Vissa ärenden aktua-

liseras på justitiekanslerns initiativ och vissa andra med anledning av granskningen av straffdomar och övervakningen av advokater. Dessutom lämnar justitiekanslern utlåtanden i juridiska frågor till republikens president, statsrådet och ministerierna. År 2005 inkom det klart färre klagomål (1 186) än året innan (1 443). Likaså minskade antalet avgjorda klagomål (1 221) betydligt i jämförelse med föregående år (1 527). Andelen åtgärdsavgöranden i samband med klagomål var 18 procent 2005 (128) mot 16 procent (150) året innan. Den vanligaste typen av åtgärdsavgöranden var att meddela uppfattningar eller anvisningar (75). Den genomsnittliga tiden för handläggning av klagomål var kortare än tidigare. Mediantiden för klagomålsavgöranden 2005 var cirka 7 veckor och den genomsnittliga

tiden cirka 26 veckor; siffrorna för 2004 var 10 respektive 30.

Utskottet gör ingen separat utvärdering av justitiekanslerns enskilda avgöranden eller ställningstaganden.

Övervakningen av de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna

Enligt 108 § 1 mom. i grundlagen ska justitiekanslern som särskilt uppdrag övervaka att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Grundlagsutskottet har ansett det förenligt med andan i reformen från 1995 att justitiekanslerns berättelse innehåller ett separat avsnitt om hur de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna har tillgodosetts (GrUB 25/1994 rd, s. 6). Justitiekanslerns synpunkter på dessa rättigheter kommer fram i ett separat avsnitt, men också i fallbeskrivningarna.

De grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna kommer fram i justitiekanslerns övervakning av myndigheterna, oftast i samband med behandlingen av klagomål. Aktuella fall beskrivs i respektive avsnitt och de är grupperade under vissa rubriker relaterade till de grundläggande och de mänskliga rättigheterna. Enligt berättelsen förblir liknande frågor aktuella från år till år.

Förslag till beslut

Grundlagsutskottet föreslår

att riksdagen godkänner berättelsen och

att betänkandet sänds till regeringen för kännedom också för att delges justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman.

Helsingfors den 13 februari 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Arja Alho /sd
medl. Heidi Hautala /gröna
Hannu Hoskonen /cent
Roger Jansson /sv
Johannes Koskinen /sd
Annika Lapintie /vänst

Klaus Pentti /cent
Markku Rossi /cent
Simo Rundgren /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
Astrid Thors /sv
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Kalevi Laaksonen
utskottsråd Petri Helander.